

## บทที่ ๓

### ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษา เรื่อง “ศึกษาความเชื่อของประชาชนในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ที่มีต่อพิธีพืชมงคลของพระครูพัฒนวิทย์ (เจริญ ฐานยุตโต)” นั้น ผู้วิจัยใช้รูปแบบการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกาอนุฎีกา และใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็นเครื่องมือในการวิจัย

โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ตามลำดับดังนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
- ๓.๓ การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

#### ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่เข้าร่วมพิธีพืชมงคลของพระครูพัฒนวิทย์ (เจริญ ฐานยุตโต) วัดโนนสว่าง ตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน ๑๐,๐๐๐ คน

๒. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่เข้าร่วมพิธีพืชมงคลของพระครูพัฒนวิทย์ (เจริญ ฐานยุตโต) วัดโนนสว่าง ตำบลหมากหญ้า อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี จำนวน ๓๘๕ คน ที่ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ (Yamane) ระดับความเชื่อมั่น ๙๕ % (ระดับความคลาดเคลื่อน ๕ %) ดังนี้<sup>๑</sup>

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n แทน กลุ่มตัวอย่าง

N แทน ประชากร

e แทน ระดับความคลาดเคลื่อน

ประชากรที่ต้องการศึกษามีขนาด ๑๐,๐๐๐ คน คำนวณของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕ % (ระดับความคลาดเคลื่อน ๕ %) โดยใช้สูตรของยามาเน่ ดังนี้

---

<sup>๑</sup> บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, (กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๓), หน้า ๔๓.

$$\text{ใช้สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

ในที่นี้  $N = 10,000$  คน

ระดับความคลาดเคลื่อนคิดเป็นสัดส่วน  $e = .05$

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{10,000}{1 + 10,000(.05)^2}$$

$$n = \frac{10,000}{1 + 10,000 \times 0.0025}$$

$$n = \frac{10,000}{26}$$

$$n = 384.61 = 385 \text{ คน หรือ}$$

| ขนาด<br>ประชากร | ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ขนาดความคลาดเคลื่อน (e) |           |           |           |           |            |
|-----------------|------------------------------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|------------|
|                 | $\pm 1\%$                                      | $\pm 2\%$ | $\pm 3\%$ | $\pm 4\%$ | $\pm 5\%$ | $\pm 10\%$ |
| 500             | *                                              | *         | *         | *         | 222       | 83         |
| 1,000           | *                                              | *         | *         | 385       | 286       | 91         |
| 1,500           | *                                              | *         | 638       | 441       | 316       | 94         |
| 2,000           | *                                              | *         | 714       | 476       | 333       | 95         |
| 2,500           | *                                              | 1250      | 769       | 500       | 345       | 96         |
| 3,000           | *                                              | 1364      | 811       | 517       | 353       | 97         |
| 3,500           | *                                              | 1458      | 843       | 530       | 359       | 97         |
| 4,000           | *                                              | 1538      | 870       | 541       | 364       | 98         |
| 4,500           | *                                              | 1607      | 891       | 549       | 367       | 98         |
| 5,000           | *                                              | 1667      | 909       | 556       | 370       | 98         |
| 6,000           | *                                              | 1765      | 938       | 566       | 375       | 98         |
| 7,000           | *                                              | 1842      | 959       | 574       | 378       | 99         |
| 8,000           | *                                              | 1905      | 976       | 580       | 381       | 99         |
| 9,000           | *                                              | 1957      | 989       | 584       | 383       | 99         |
| 10,000          | 5000                                           | 2000      | 1000      | 588       | 385       | 99         |
| 15,000          | 6000                                           | 2143      | 1034      | 600       | 390       | 99         |
| 20,000          | 6667                                           | 2222      | 1053      | 606       | 392       | 100        |
| 25,000          | 7143                                           | 2273      | 1064      | 610       | 394       | 100        |
| 50,000          | 8333                                           | 2381      | 1087      | 617       | 397       | 100        |
| 100,000         | 9091                                           | 2439      | 1099      | 621       | 398       | 100        |
| $\infty$        | 10000                                          | 2500      | 1111      | 625       | 400       | 100        |

\* หมายถึง ขนาดตัวอย่างไม่เหมาะสมที่จะ assume ให้เป็นการกระจายแบบปกติ จึงไม่สามารถใช้สูตร  
คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้

### ๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน ๑ ฉบับ แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔ ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (check list)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความเชื่อในพิธีมหาพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคุณ (เจริญ ฐานยุตโต) ที่มีอิทธิพลต่อประชาชน ในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความศรัทธาอันเกิดจากพิธีพุทธาภิเษก ความเชื่อในอานุภาพแห่งพระพุทธรูปอันเกิดจากพิธีพุทธาภิเษก ด้านจิตใจอันเกิดจากพิธีพุทธาภิเษก ด้านความศักดิ์สิทธิ์อันเกิดจากพิธีพุทธาภิเษกและด้านความเชื่อในพิธีพุทธาภิเษกส่งผลต่อการดำเนินชีวิต เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)<sup>๒</sup> ๕ ระดับ โดยกำหนดค่าระดับดังนี้

คะแนน ๕ หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนน ๔ หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนน ๓ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนน ๒ หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนน ๑ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับวัดค่าตัวแปรทั้งหมด โดยได้ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำถามเชิงบวก (positive) ที่สร้างขึ้น จำนวน ๓๐ ข้อ โดยกำหนดการวัดค่าตัวแปรซึ่งเป็นการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของแบบสอบถาม โดยใช้หลักทางคณิตศาสตร์ ๐.๕๑ ขึ้นไปปัดเป็นเลขจำนวนเต็ม เกณฑ์ที่ใช้เป็นดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๔.๕๑ – ๕.๐๐ หมายถึง เห็นด้วยระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๓.๕๑ – ๔.๕๐ หมายถึง เห็นด้วยมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๒.๕๑ – ๓.๕๐ หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๑.๕๑ – ๒.๕๐ หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ๑.๐๐ – ๑.๕๐ หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ อิทธิพลของพิธีมหาพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคุณ (เจริญ ฐานยุตโต) ที่มีต่อประชาชน ในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด

### ๓.๓ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมในพิธีมหาพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคุณ (เจริญ ฐานยุตโต) ที่มีอิทธิพลต่อประชาชน ในอำเภอหนองวัวซอ

<sup>๒</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๒.

จังหวัดอุดรธานี จากพระไตรปิฎก หนังสือ เอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วกำหนดเป็นกรอบให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ทำการวิจัย พร้อมทั้งขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๒. ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสอบรายการ

๓. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อในพิธีมหาพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์ วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) ที่มีอิทธิพลต่อประชาชน ในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

๔. นำแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ ตามที่ได้ศึกษาในข้อ ๑-๓ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาปรับปรุง แก้ไข

๕. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อ ๔ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ๓ ท่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา(Content Validity) และความครอบคลุมของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

๕.๑ ดร.เจษฎา มุลยาพอ, ผศ.ดร. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ป.โท มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

๕.๒ ดร.คิด วรณดี ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

๕.๓ พระมหาพิชิต อตุลเวโท, ดร. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชา พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

จากนั้นนำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ของผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)<sup>๓</sup> มีสูตรในการหาดังนี้

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

กำหนดให้ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$  แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยที่ +๑ = แนใจว่าสอดคล้อง

๐ = ไม่แนใจว่าสอดคล้อง

๑ = แนใจว่าสอดคล้อง

โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า ๐.๕๐ ขึ้นไป จากข้อคำถามทั้งหมดจำนวน ๓๐ ข้อ ใช้ได้จำนวน ๓๐ ข้อ ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC อยู่ในช่วง ๐.๘๐ - ๑.๐๐

๑. แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยด้วยตนเองเพื่อตรวจสอบอีกครั้ง

๒. ปรับปรุงแบบสอบถามแล้วนำไปทดลองใช้ (try - out) กับตัวแทนผู้เข้าวัดในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน แล้วนำผลการตรวจสอบคำถามไป

<sup>๓</sup> อ้างแล้ว, หน้า ๗๒.

หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)<sup>๔</sup>

ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทดลองใช้กับประชาชนเข้าวัดในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งประกอบไปด้วยข้าราชการและพุทธศาสนิกชนทั่วไปจำนวน ๓๐ คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับ ๐.๙๕

๓. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบพิจารณาจัดพิมพ์และนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

### ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

๑) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัยจากผู้เข้ารับบริการงานธุรการในโรงพยาบาลหนองคาย

๒) นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยพร้อมแบบสอบถามจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย ถึงพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัยและแจกแบบสอบถาม

๓) ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้แก่ผู้เข้าพิธีพุทธาภิเษกและกลุ่มตัวอย่างโดยตัวของผู้อย่างเอง โดยแจกแบบสอบถามจำนวน ๓๘๕ ฉบับ และได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน ๓๘๕ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

### ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งแยกวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

๑) ศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ศึกษาความเชื่อในพิธีมหาพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) ที่มีอิทธิพลต่อประชาชน ในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยการหาค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๓) วิเคราะห์อิทธิพลของพิธีมหาพุทธาภิเษกของพระครูพิพัฒน์วิทยาคม (เจริญ ฐานยุตโต) ที่มีต่อประชาชน ในอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบของการบรรยาย

<sup>๔</sup> อ่างแล้ว, หน้า ๑๑๗.

### ๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีสถิติที่ใช้ในการทำวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไป

สูตรการหาค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

#### ๑) การหาค่าร้อยละ (Percentage)<sup>๕</sup>

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

เมื่อ

P = ค่าร้อยละ

X = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากร

#### ๒) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) หรือมัชฌิมเลขคณิต<sup>๖</sup>

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ

$\bar{x}$  = ค่าเฉลี่ย

X = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากร

#### ๓) การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)<sup>๗</sup>

$$S = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

S = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

fx = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ

N = จำนวนประชากร

<sup>๕</sup> อ้างแล้ว, หน้า ๑๒๒.

<sup>๖</sup> อ้างแล้ว, หน้า ๑๒๒.

<sup>๗</sup> อ้างแล้ว, หน้า ๑๒๓.